

Sporočilo za javnost Luxembourg, 5. julija 2021

Evropski davkoplačevalci morajo prepogosto plačevati namesto onesnaževalcev

V skladu z načelom „onesnaževalec plača“ mora onesnaževalec plačati stroške onesnaženja, ki ga povzroči. Vendar, kot danes poroča Evropsko računsko sodišče (Sodišče), v EU ni vedno tako. To načelo se sicer na splošno odraža v okoljskih politikah EU, vendar se še vedno ne uporablja v vseh primerih, poleg tega pa se ne uporablja enako v vseh sektorjih in državah članicah. Revizorji poudarjajo, da se zato včasih čistilni ukrepi financirajo z javnim denarjem namesto z denarjem onesnaževalcev.

V EU je skoraj 3 milijone območij potencialno kontaminiranih, večinoma zaradi industrijske dejavnosti ter ravnanja z odpadki in odlaganja odpadkov. 60 % teles površinske vode, kot so reke in jezera, ni v dobrem kemijskem in ekološkem stanju. Onesnaženost zraka, ki je veliko okoljsko tveganje za zdravje v EU, škoduje tudi vegetaciji in ekosistemom. Zaradi vsega tega imajo državljani EU znatne stroške. v skladu z načelom „onesnaževalec plača“ so onesnaževalci odgovorni za onesnaženje in okoljsko škodo, ki ju povzročijo. S tem povezane stroške bi morali plačati onesnaževalci in ne davkoplačevalci.

„Da bi se cilji zelenega dogovora EU dosegli učinkovito in pošteno, morajo onesnaževalci plačati za okoljsko škodo, ki jo povzročijo,“ je povedal Viorel Ștefan, član Evropskega računskega sodišča, pristojen za poročilo. „Do zdaj pa so bili evropski davkoplačevalci veliko prevečkrat prisiljeni pokriti stroške, ki bi jih morali plačati onesnaževalci.“

Načelo „onesnaževalec plača“ je eno ključnih načel, na katerih temeljijo okoljska zakonodaja in politike EU, vendar se po ugotovitvah revizorjev ne uporablja enako in v enakem obsegu. V direktivo o industrijskih emisijah so sicer vključeni industrijski obrati, ki najbolj onesnažujejo, vendar večina držav članic še vedno ne zahteva odgovornosti od industrije, kadar okoljsko škodo povzročijo dovoljene emisije. Poleg tega se z direktivo od industrije ne zahteva, da poravna stroške učinka preostalega onesnaženja, ki lahko znašajo več sto milijard EUR. Podobno je načelo „onesnaževalec plača“ vključeno v zakonodajo EU o odpadkih, npr. z razširjeno odgovornostjo

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celotno poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

proizvajalca. Vendar revizorji ugotavljajo, da so za premostitev vrzeli v financiranju pogosto potrebne znatne javne naložbe.

Poleg tega onesnaževalci ne krijejo celotnih stroškov onesnaženja vode. Gospodinjstva EU običajno plačajo največ, čeprav porabijo samo 10 % vode. Načelo „onesnaževalec plača“ je še vedno težko uporabiti za onesnaženje iz razpršenih virov, zlasti iz kmetijstva.

Zelo pogosto je do kontaminacije območij prišlo tako dolgo nazaj, da onesnaževalci ne obstajajo več, jih ni mogoče ugotoviti ali so plačilno nesposobni. Tako osirotelo onesnaženje je eden od razlogov zato, da je morala EU financirati projekte za sanacijo, ki bi jih morali plačati onesnaževalci. Še huje pa je, da se je javni denar EU uporabljal tudi v nasprotju z načelom „onesnaževalec plača“, npr. kadar organi v državah članicah okoljske zakonodaje niso izvrševali in niso dosegli, da bi stroške plačali onesnaževalci.

Revizorji nazadnje poudarjajo, da v primerih, v katerih podjetja nimajo zadostnega finančnega jamstva (npr. zavarovalne police za kritje okoljske odgovornosti), obstaja tveganje, da bodo morali stroške čiščenja okolja pokriti davkoplačevalci. Zdaj samo sedem držav članic (Češka, Irsko, Španija, Italija, Poljska, Portugalska in Slovaška) zahteva finančno jamstvo za nekatere ali vse okoljske odgovornosti. Na ravni EU pa taka jamstva niso obvezna, kar v praksi pomeni, da so davkoplačevalci prisiljeni plačati stroške čiščenja, kadar podjetje, ki je povzročilo okoljsko škodo postane plačilno nesposobno.

Informacije o ozadju

Znaten delež proračuna EU je namenjen doseganju ciljev EU v zvezi s podnebnimi spremembami in okoljem. V obdobju 2014–2020 je bilo približno 29 milijard EUR iz kohezijske politike EU in programa LIFE namenjenih specifično za varstvo okolja.

Posebno poročilo št. 12/2021 – Načelo „onesnaževalec plača“: nedosledna uporaba v različnih okoljskih politikah in ukrepih EU – je na voljo na spletišču Sodišča (eca.europa.eu) v 23 jezikih EU. To poročilo ni osredotočeno na energetske in podnebni sektor, saj sta bili ti temi obravnavani v več nedavnih poročilih Sodišča, npr. v posebnem poročilu o [sistemu EU za trgovanje z emisijami](#) in posebnem poročilu o [onesnaženosti zraka](#). Pred dvema tednoma je Sodišče objavilo tudi poročilo o [podnebnih spremembah in kmetijstvu](#) v EU. Današnje poročilo pa je prvo, v katerem je bilo specifično preučeno načelo „onesnaževalec plača“.

Sodišče svoja posebna poročila predstavlja Evropskemu parlamentu in Svetu EU ter drugim zainteresiranim stranem, kot so nacionalni parlamenti, deležniki v gospodarstvu in predstavniki civilne družbe. Velika večina priporočil, ki jih Sodišče izreče v svojih poročilih, se izvede.

Kontaktne naslovi za medije

Tiskovni urad Sodišča: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547